

Cvičenie 9

1. Ako definujeme spotrebu?

Tá časť disponibilného príjmu (čistá mzda), ktorú domácnosti použijú na nákup spotrebných SaS

2. Čo znázorňuje spotrebná funkcia?

- MIE úroveň: $C = C_A + MPC \cdot Y_d$ (individuálna spotrebná fcia)
- MAE -//- : $C = C_A + MPC \cdot Y$ (fcia agregátnej spotreby)

C_A .... autonómna spotreba, MPC ... hraničný sklon k spotrebe

3. Čo vyjadruje hraničný sklon k spotrebe a ako sa vypočíta?

číslo, ktoré vyjadruje, akú časť z dodatočnej jednotky príjmu určia domácnosti na C.

$$MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y_d}$$

Y_d .... disponibilný príjem ;

Y .... národný dôchodok (resp. výstup - v stave MAE rovnováhy)

4. Aké sú determinanty spotrebnej funkcie?

- vek členov domácnosti –starý človek kúpi menej oblečenia ako mladý
- miesto bydliska domácnosti – na severe je chladnejšie, viac sa kúri
- ročné obdobie – v zime sa kúri
- zdravotný stav – chorý človek nechodí do práce a kupuje lieky

- Y_d – posun po spotrebnej krivke
- MPC – sklon krivky
- C_A – posun celej krivky
- Bohatstvo – reálne aktíva + finančné aktíva + ĽK

5. Ako definujeme autonómnou spotrebu?

Spotreba pri nulovom príjme. Domácnosti musia zabezpečiť existenčné potreby, aj keď im neplynie žiaden príjem.

6. Ako vypočítame hodnotu úspor?

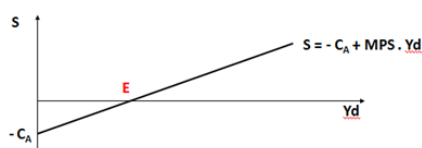
Úsporovou funkciou.

1. MIE úroveň : $S = -C_A + MPS \cdot Y_d$

2. MAE -//- : $S = -C_A + MPS \cdot Y$

MPS ... hraničný sklon k úsporám

7. Čo znázorňuje úsporová funkcia?

Výšku úspor.

V prípade, že by sme dosahovali 0 príjem musíme kupovať existenčné statky, čo zníži úspory. (preto aj záporná)

8. Čo vyjadruje hraničný sklon k úsporám a ako sa vypočíta?

číslo, ktoré vyjadruje, akú časť z dodatočnej jednotky príjmu určia domácnosti na S

$$MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Y_d}$$

9. Čo zisťujeme porovnaním spotrebnej funkcie a priamky pod uhlom 45st?

Ekvilíbrio

10. Akú hodnotu dáva súčet MPC a MPS?

$$MPC + MPS = 1$$

11. Aké dva efekty vznikajú ako dôsledok investícií a ako sa prejavujú?

Kapacitotvorný účinok I	Dôchodkotvorný účinok I
<ul style="list-style-type: none"> • po dokončení investície • zvyšuje výrobnú kapacitu ⇒ ⇒ zvyšuje ponuku • zvyšuje potenciálny HDP ⇒ ⇒ posun KPM doprava	<ul style="list-style-type: none"> • počas investície • vyvoláva rast dopytu • zvyšuje nominálny HDP (nie nutne aj reálny HP) ⇒ ⇒ investičný multiplikátor

12. Na čo slúžia obnovovacie investície a na čo rozvojové?

- **rozvojové investície** – súvisia s rozširovaním hospodárskej činnosti podniku, predstavujú náklady na získanie ďalšieho majetku,
- **obnovovacie investície** – ide o investície do už existujúcich kapitálových statkov, na obnovenie opotrebeného majetku.

13. V čom spočíva podstata multiplikátora?

- vyjadruje, koľkokrát sa zvýši Y (výstup ekonomiky - HDP), ak sa investície zvýšia o 1 jednotku
- pôsobí, pokiaľ existujú nevyužité vyr. kapacity!!!

14. Ako definujeme osobný dôchodok?

Vyjadruje celkové príjmy, ktoré získavajú domácnosti, a to: platby za výrobné činitele, ktoré majú formu miezd, platov za prácu, renty z pôdy a úrokov z kapitálu. Zahŕňame sem tiež transferové platby, ktoré sa však do GNP nezapočítavajú a nie sú podmienené pohybom výrobných činiteľov.

15. Ako definujeme osobný disponibilný dôchodok?

Agregátna veličina, ktorá poukazuje na súhrn dôchodkov, ktoré mali domácnosti k dispozícii v priebehu roka. Disponibilný osobný dôchodok domácnosti vynakladajú na nákup tovarov a služieb ako spotrebu a zvyšnú časť si ponechávajú vo forme úspor.

16. Ako definujeme HDP?

Hodnota finálnych SaS, ktoré vyprodukovali VF na území určitého štátu (bez ohľadu na to, ktorý národ je ich vlastníkom) za určité čas. obdobie

- Len finálne statky a služby (určené na konečnú spotrebu)!!!!!!
- Do HDP sa počítajú len SaS, ktoré sú vyprodukované na území daného štátu, je jedno kým.
- U nás sa používa na medzinárodné porovnávanie.

17. Ako definujeme HNP?

Hodnota finálnych SaS vyprodukovaných (národnými) VF za určité obdobie, spravidla za 1 rok

- Len finálne statky a služby (určené na konečnú spotrebu)!!!!!!
- Vyjadruje hodnotu, udáva sa v jednotke, peniaze.
- Do HNP sa počítajú len SaS vyrobené len občanmi daného štátu ale je jedno kde.

18. Ako definujeme nominálny a reálny HDP?

- **Nominálny produkt** = HDP ocenený bežnými trhovými cenami vrátane nepriamych daní
- **Reálny produkt** = HDP ocenený stálymi cenami (ceny základného, bázičného, východiskového obdobia)

19. V čom spočíva rozdiel medzi HDP a ND?

ND = (HDP – amortizácia) – nepriame dane

HDP je prostriedok, ktorým sa porovnáva ekonomicky rast krajiny

ND je príjem statu

20. V čom spočíva rozdiel medzi HDP a ČDP?

ČDP = HDP - amortizácia

HDP sa počíta s hrubými investíciami ($HDP = C + I_h + G + NX$)

CDP s čistými investíciami ($HDP = C + I_c + G + NX$)

21. Sčítaním ktorých položiek dostaneme národný dôchodok?

Hrubé mzdy + Hrubé zisky + Čisté úroky + Renty + Príjmy zo samozamestnávania

22. Aký iný spôsob výpočtu národného dôchodku poznáte?

ND = ČDP – nepriame dane

23. Vysvetlite jednotlivé metódy výpočtu HDP.

1. Výrobná metóda
  - a. $HDP = \sum \text{hodnota finálnych SaS} + \text{zmena stavu zásob}$
  - b. $HDP = \sum \text{pridaných hodnôt}$
2. spotrebná metóda
  - a. $HDP = C + I_h + G + NX$
3. dôchodková metóda
  - a. $HDP = ND + \text{nepriame dane} + \text{amortizácia}$

24. Ako sa vypočíta deflátor HDP?

$$\text{deflátor} = \frac{HDP_n}{HDP_r} \cdot 100 = \frac{\sum p_1 \cdot q_1}{\sum p_0 \cdot q_1} \cdot 100$$

25. Čo tvorí najväčšiu položku HDP?

spotreba domácností

26. Čo je potenciálny produkt?

Najvyššia dlhodobá úroveň reálneho produktu (výstupu) v podmienkach:

- plného využívania disponibilných VF
- prirodzenej miery nezamestnanosti
- stabilnej cenovej hladiny (bez roztočenia inflačnej špirály)

27. Kedy vzniká medzera HDP?

medzera výstupu = rozdiel medzi potenciálnym a skutočným produktom
je vyjadrený v %

28. Kedy vzniká deflačná a kedy inflačná medzera HDP?

deflačná medzera $\leq PP > SP$ (pod KPM)

inflačná medzera $\leq PP < SP$ (pod KPM)

Cvičenie 10

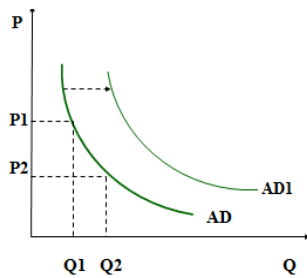
1. Čím je tvorený agregátny dopyt?

Množstvo SaS, ktoré sú všetky hospodárske subjekty ochotné a schopné nakúpiť pri danej cenovej hladine. (Priemerná úroveň cien)

- Agregátny dopyt (AD)
- Agregátna ponuka (AS)
- Rovnováha na AT

- Dosahovanie ER a MAE stabilizácia

2. Čo vyjadruje krivka agregátneho dopytu?

P... cenová hladina (priemerná úroveň cien)
Q... množstvo SaS (výstup ekonomiky = HDP reálny)

Pri cenovej hladine P1 sú ochotní nakúpiť množstvo Q1. Dopytované množstvo sa zvyšuje ak ceny klesajú.
Posun krivky AD doprava (rast AD) – expanzívna monetárna politika

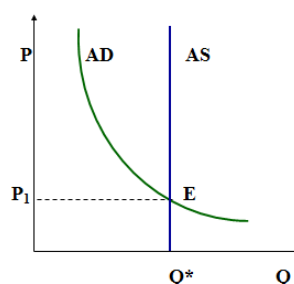
3. Čím je tvorená agregátna ponuka?

Množstvo SaS, ktoré sú podniky ochotné a schopné ponúknuť pri danej cenovej hladine

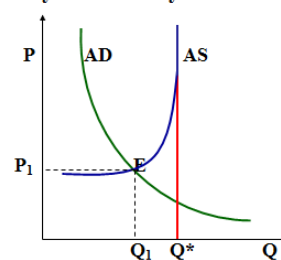
4. Vysvetlite klasický model makroekonomickej rovnováhy.

5. Vysvetlite keynesovský (neokeynesovský) model makroekonomickej rovnováhy.

Klasici:

Keynes + neokeynesovci:

Klasici: Rovnováha na AT nastala len na úrovni Q*

Keynes: rovnováha na AT môže byť aj pod úrovňou Q* (medzi Q1 a Q* je **deflačná medzera**)

6. Čo je cenová hladina?

priemerná úroveň cien

7. Čo vyjadruje cenový index?

Zmeny cenovej hladiny

8. Ako sa vypočíta index spotrebiteľských cien?

$$CPI = \frac{\sum p_t q_0}{\sum p_0 q_0} \cdot 100 \quad [\%]$$

p_t – ceny bežného obdobia
 p_0 – ceny základného obdobia
 q_0 – váha množstva základného obdobia

10. Ako sa vypočíta index cien priemyselných výrobcov? (??Prosím o prekontrolovanie odpovede??)

$$I = \frac{\sum \frac{p_1}{p_0} \cdot p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} \cdot 100$$

11. Čo je inflácia, dezinflácia, deflácia?

- **Inflácia:** Makroekonomický jav, ktorý sa vzťahuje na trhové ceny a ich rast. Dlhodobý rast cenovej hladiny tovarov a služieb, čo vedie k poklesu hodnoty a kúpnej sily peňazí. Zmenšuje množstvo tovarov a služieb, ktoré si môžeme kúpiť za určité množstvo peňazí.

- **Dezinflácia** – cenová hladina rastie pomalším tempom.
- **Deflácia** – pokles celkovej cenovej hladiny. Negatívna jav, horší než inflácia (politika). Krajiny, ktoré sú postihnuté majú problém s malým záujmom o nákup SaS, => ľudia čakajú na ešte väčšie zníženie => prepád akcií, málo investícií.

12. Aké druhy inflácie podľa rýchlosti rastu cenovej hladiny poznáte a čím sa vyznačujú?

- **Mierna inflácia**
  - jednociferné ročné tempo rastu cenovej hladiny
  - tempo rastu cenovej hladiny neprekračuje tempo rastu výstupu ekonomiky
  - je akceptovateľná
- **Cválajúca alebo galopujúca**
  - dvojciferné až trojciferné ročné tempo rastu cenovej hladiny
  - tempo rastu cenovej hladiny prekračuje tempo rastu výstupu ekonomiky
  - spôsobuje problémy v peňažnom obeh, pokles kúpnej sily peňazí
- **Hyperinflácia**
  - štvor a viacciferné tempo rastu cenovej hladiny
  - zapríčiňuje rozpad peňažného systému a zrušenie hospodárskych väzieb
  - strata investícií, majetku, úplná strata hodnoty peňazí

13. Ako definujeme mieru inflácie?

$$I_t = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} \cdot 100$$

miera zmeny celkovej cenovej hladiny meranej indexom spotrebiteľských cien

14. Na ktorej strane agregátneho trhu vzniká nákladová inflácia?

Na strane ponuky

15. Ako sa prejavuje dopytová inflácia?

- nadmernými investičnými výdavkami rýchlejším rastom nominálnych miezd ako produktivita práce
 - znížením úrokovej miery a daní zvyšovaním štátnych výdavkov (pri deficitnom štátnom rozpočte)
 SP > PP inflačná medzera => mzdy a cena na trhu narastajú, vzniká inflácia

16. Ako sa prejavuje ponuková (nákladová) inflácia?

- rast mzdových nákladov zvýšenie cien dovážaných surovín
- Vplyv nedokonalkej konkurencie, ktorá môže vyvolať rast cien medziproduktu
- SP < PP Deflačná medzera
- vyvolaná zvýšením cien vstupov alebo nedokonalou konkurenciou

17. Čo znamená cyklický vývoj ekonomiky?

striedanie vzostupných a zostupných fáz vývoja ekonomiky okolo dlhodobého potencionálneho produktu.

18. Ako sa nazývajú body zvratu v cyklickom vývoji ekonomiky?

Hore – vrchol

Dole - dno

19. V čom spočíva celkový dlhodobý trend vývoja ekonomík jednotlivých krajín?

prejavuje sa v raste potencionálneho produktu

20. Aké sú základné fázy ekonomického cyklu?

- Recesia, Depresia, Dno, Expanzia, Boom, Prehriatie ekonomiky, Vrchol

- Recesia, Kríza, Expanzia, Konjunktúra

21. Kedy vzniká recesia a ako sa prejavuje?

- tempo rastu HDP_r je nižšie než normálne tempo rastu ekonomiky
- klesá celková ekonomická aktivita
- $HDP_r < PP \Rightarrow$ recesná (deflačná) medzera ktorá má kladnú hodnotu

22. Kedy vzniká a ako sa prejavuje expanzia?

- tempo rastu HDP_r je vyššie ako normálne tempo rastu ekonomiky
- rastie celková ekonomická aktivita
- $HDP_r > PP \Rightarrow$ expanzívna (inflačná) medzera , ktorá má zápornú hodnotu

23. Ako by ste charakterizovali dno v ekonomickom cykle?

- dolný bod zvratu
- úroveň HDP_r je najnižšia

+ príklady a peniaze